

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

ЄВРОПА
БЕЗ БАР'ЄРІВ

Аналітичний бриф за результатами опитування

Ініціатива «ШЛЯХИ СОЛІДАРНОСТІ»: дослідження експертної думки

ПЕРЕДУМОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

З метою створення альтернативних логістичних маршрутів для підтримки України та країн, що потребують її експортної продукції, 12 травня 2022 року запрацював план дій Ініціативи Європейської комісії «Шляхи солідарності», який передбачав термінове усунення транспортних затримок та поліпшення сполучності між ЄС та Україною.

Попередні оцінки¹ роботи Ініціативи виявили прогрес та водночас труднощі у логістиці, координації роботи, а також організації процесу експорту зерна та іншої сільськогосподарської продукції.

В ході напрацювання рекомендацій для удосконалення виконання завдань «Шляхів солідарності» експертами «Європа без бар'єрів» за сприяння Ініціативи «За чесну і прозору митницю» було проведено дослідження думки незалежних експертів, дотичних до управління кордонами, щодо успіхів, проблем та очікувань від Ініціативи.

Отримати розуміння, чи співпадає бачення експертів ЄББ та стейкхолдерів Ініціативи з думками незалежних експертів, – було основним завданням дослідження, проведеного протягом 22-29 січня 2023 року.

В опитуванні взяло участь 15 експертів, які дали відповіді на 6 наступних запитань:

Які ключові успіхи реалізації ініціативи за 8 місяців?

- створення логістичної платформи «ЄС-Україна для пошуку бізнес-партнерів»
- економічний безвіз (звільнення продукції українського експорту від тарифів та квот)
- транспортний безвіз (лібералізація автомобільних перевезень)
- митний безвіз (спрощення декларування і митного оформлення товарів завдяки режиму спільного транзиту)
- збільшення потужності автомобільних пунктів пропуску
- будівництво тимчасових зерноскладів біля кордону
- включення 3-х українських логістичних шляхів в TEN-T
- відновлення залізничного сполучення з Румунією та Молдовою в кількох напрямках
- інше

¹ Аналітичний бриф за результатами консультацій зі стейкхолдерами: Півроку «Шляхів солідарності»: чи всі готові до розбудови?

Який орган влади був драйвером процесу та ключових успіхів?

- Мінінфраструктури
- Мінагрополітики
- Мінекономіки
- Мінфін
- МЗС
- ДПСУ
- інше

На якій із платформ/майданчиків, створених в рамках ініціативи, приймалися ключові рішення?

- платформа «ЄС-Україна для пошуку бізнес-партнерів»
- тристоронні консультації за сприяння Єврокомісії та МЗС “ЄК-Україна-Польща”, “ЄК-Україна-Румунія”
- україно-румунська митна робоча група за сприяння КМЄС

Які дві основні проблеми у реалізації ініціативи існують сьогодні?

- дефіцит портових потужностей ЄС
- низька пропускна здатність залізничної мережі ЄС
- повільний фітосанітарний та ветеринарний контроль вантажів з боку суміжних країн
- недостатня кількість пунктів пропуску через кордон
- неготовність бізнесу використовувати всі доступні пункти пропуску через кордон
- інше

Що може мінімізувати чи усунути виявлені проблеми?

- створення координаційного механізму в Україні
- закріплення координаційних функцій за одним із профільних органів влади
- створення координаційного органу із залізничних перевезень в ЄС
- фінансування та інвестиції
- розбудова пунктів пропуску через кордон
- удосконалення системи контролю залізничних перевезень та впровадження е-документообігу
- інше

Єврокомісія оголосила про виділення 1 млрд євро на збільшення потужностей «Шляхів солідарності» до кінця 2023 року. На що мають бути першочергово спрямовані кошти?

- розробка генплану інтегрованої інфраструктури Україна-ЄС
- спільні проекти Україна-Польща та Україна-Румунія з розбудови пунктів пропуску загальної або ключової мережі TEN-T
- спільні проекти Україна-Словаччина та Україна-Угорщина з розвитку залізничних коридорів до Німеччини, Іспанії, Греції та Адріатики
- збільшення потужностей Дунайського і Сулінського каналів
- збільшення рухомого складу (зерновозів) зі сторони ЄС
- буд-во трубопроводу для олії, а також терміналів та сховищ для зернових
- забезпечення потреб аграріїв у насінні на 2023 рік
- інше

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ:

Станом на кінець січня 2023 року основним досягненням Ініціативи більшість експертів вважають приєднання України до системи спільного транзиту NCTS (митний безвіз) з жовтня 2022 року.

Третина експертів вважає ключовими успіхами скасування дозволів на двосторонні та транзитні автомобільні перевезення (транспортний безвіз), підвищення потужності автомобільних пунктів пропуску через державний кордон, відновлення сполучення з Румунією та Молдовою та створення логістичної платформи «ЄС-Україна для пошуку бізнес-партнерів».

Кожен 5-й опитаний вважає основними успіхами так званий «економічний безвіз», який завдяки відміні ввізних мит та квот на агропродукцію, значно спростив торгівлю з ЄС та рядом інших країн, а також будівництво тимчасових зерносховищ біля кордону.

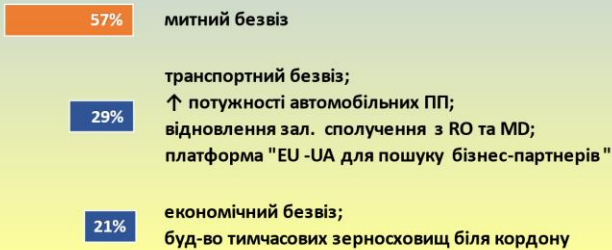
Оскільки відповідальність жодного міністерства за реалізацію Ініціативи нормативно не врегульована, думки опитаних експертів щодо основного драйверу процесу також не є одноставними.

Але більшість вважає що провідна роль належить Міністерству розвитку громад, територій та інфраструктури України.

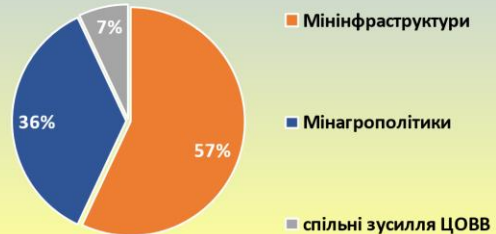
Опитування експертів

1. Ключові успіхи Ініціативи:

2. Драйвер процесу та ключових успіхів:

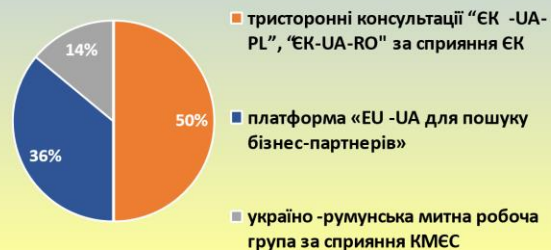
Основним майданчиком для прийняття ключових рішень опитані експерти вважають тристоронні консультації Європейська Комісія – Україна – Польща та Європейська Комісія – Україна – Румунія, які відбувались за сприяння Єврокомісії.

Цікавим є те, що на відміну від експертів ЄББ і стейкхолдерів Ініціативи, основною проблемою в її реалізації незалежні експерти вважають нестачу пунктів пропуску через кордон, а не дефіцит портових потужностей ЄС, звідки, згідно з дослідженням ЄББ², власне і починаються основні проблеми в реалізації Ініціативи.

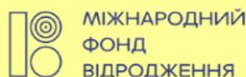
Опитування експертів

3. Майданчик для прийняття рішень:

4. Проблеми ініціативи сьогодні:

² Аналітичний бриф за результатами консультацій зі стейкхолдерами: Півроку «Шляхів солідарності»: чи всі готові до розбудови?

З цього випливає, що і вирішення існуючих проблем експерти також вбачають, в першу чергу, у залученні інвестицій для розбудови прикордонних переходів.

В той час, як в позитивні зміни через посилення координації Ініціативи вірять лише 2 з 15 опитаних експертів.

Проведене дослідження сприяло комплексному баченню та формулюванню рекомендацій, запропонованих профільним органам влади, задіяними у процес реалізації Ініціативи.

Презентація результатів опитування відбулась 31 січня 2023 року у ході Експертної дискусії «Умови успіху «Шляхів солідарності»: чого очікувати від Ініціативи у 2023 році»³, участь у якому взяли ключові стейкхолдери Ініціативи.

*Матеріал підготовлено в рамках проєкту
«Антикризове управління кордонами та підтримка українських мігрантів»
за підтримки Міжнародного фонду «Відродження»*

³ Ініціатива «Шляхи солідарності» є інструментом практичної інтеграції України в ЄС, – результати дискусії